

Szerkesztési iroda:

Nagybecskerek.

Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Nagybecskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 249. szám.

Hirdetési árak:

Egész évre ———— 24 kor
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy órára ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
minden nap délután 5 órakor.

Kedd, november 2.

A belső kivándorlás.

— november 2.

Az amerikai, romániai és a nyugati országok felé irányuló kivándorlás mellett egy más népmozgalom is sorvasztja ennek az országnak a gazdasági és társadalmi erőit. E népmozgalom alatt értjük a vidék lakosságának folyton fokozódó todulását a főváros felé, ahol a képzelet még mindig megrajzolja a száraz lábbal elérhető Amerikát, az érvényesülést, a vagyonosodás forrását, egyszóval mindent, amit a vidék ma meg nem adhat.

Nem új keletű a magyarnak ez a népmozgalma. Az immár négy évtizedet túlhaladt alkotmányos életnek a legelején kezdődött. A közjogát visszaszerzett nemzet parlamentje és kormánya a hetvenes évek elején már kezdte megalapozni a nagy, erős és hatalmas központot, ez a törekvés nagy anyagi áldozatokkal, a gróf Andrassy Gyula lángelméjének a koncepciójával volt megalapozva s első sorban az intelligens középosztály mozdult meg, hogy a maga számára az életnek új forrásait tárja fel s a maga erejét az új intézményekben gyümölcsöztesse a haza s egyúttal a saját maga erősítésére. Később kezdődött a munkásem tömeges vándorlása a főváros felé, majd mikor a főváros fejlődése amerikai arányokat vett, a hajótöröttek, a kalandosok, a veszedelmes elemek raja lepte el a fővárost. Megszületett népszerűre, külső ragyogásra, belső romlottságra nézve ebből a mechanikus és legkevésbé sem természetes népszaporodásból a magyar metropolis, amely még mindig vonzza s magában felemészti a vidék népességét s mindaddig sem kormány, sem törvényhozás nem tudta, nem akarta észrevenni, hogy a főváros természetellenes és így nem egészséges gyarapodása a vidéknek munkaerőben való csökkenése, a merev központosításból származik.

A főváros a maga szörnyű emberhullámszárával, a benne összpontosított mérhetetlen mozgatóke érvényesülésének minden csalfa ösvényével leginkább azért vonzza magába a vidék lakosságát, mert évtizedes mulasztások a vidéken a megélésnek sokkal kevesebb lehetőségét tudták megteremteni, mint a fővárosban.

Az óriási pótladó szintén ok volt arra, hogy pangott az élet a vidéken s feltűnedeztek a főváros felett azok a délibábok, a melyek a Budapestre való bevándorlásra csábították nemcsak a reményt vesztetteket, a modern kalandorokat, hanem a jó sorsra igazán érdemes elemeket.

Pedig éppen ezekre vár keserű csalódás. Nem képzelt akadályok gördülnek elébe s úgy érzi magát a száraz lábbal vándorló, mint az ódon regék népe, amely

vándorutjában minden lépést rémekkel, ismeretlen szörnyekkel kénytelen kiküzdöni. Az új otthon kereső magyar szemben találja magával a kontinentális bevándorlókat, a kiket nyomor, szorongatás, félelem és az életért való reszketés új vándorutra.

A mi belső kivándorlónk, járván nehéz utját az új otthon alapításának, nem kelnek nyílt harcra emezekkel. Hanem a mi belső kivándorlónk kifogyván a hazuról hozott csekély vagyonból, testüknek és lelküknek erejéből, megtörnek, elzüllemek s jelentékeny statisztikai adalékot szolgáltatnak a magyarság pusztulásához. Sirversük pedig megíródik a nem ismeretlen refrénnel: „A magyar nem élelmes“.

Arra nézve, hogy a vidék mechanikus uton, vagyis bevándorlással a természetes és szükséges arányon túl ne szaporítsa a főváros lakosságát; hogy a vidék lakossága ilyen természetellenes uton folyton ne fogyjon, a vidék gazdasági és társadalmi életét kell újateremteni. Ehhez pedig okvetlenül szükséges az, hogy szakítván a merev központosítással, térjen át végre a törvényhozás és a kormány arra az egyedül helyes utra, hogy elősegíti az erős vidéki centrumok alakulását, megadván a vármegyéknek és városoknak az erre való eszközöket.

HIREK.

Tájékoztató.

A Torontáivármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig.

A Torontá vármegyei Magyar Közművelődési Egyesület munkás gimnáziumának november havi előadásai a következő napokon lesznek:

- November 4: 8-9-ig Fizika, 9-10-ig Gazdasági földrajz.
- November 9: 8-9-ig Művelődéstört., 9-10-ig Egészségtan.
- November 11: 8-9-ig Fizika, 9-10-ig Gazdasági földrajz.
- November 16: 8-9-ig Művelődéstörténet, 9-10-ig Vegytan.
- November 18: 8-9-ig Fizika, 9-10-ig Gazdasági földrajz.
- November 23: 8-9-ig Művelődéstört., 9-10-ig Egészségtan.
- November 25: 8-9-ig Fizika, 9-10-ig Gazdasági földrajz.
- November 30: Egészségtan, 9-10-ig Gazdasági földrajz.

November 8. A közig. biz. ülése.
November 14. Az izraelita hírköztség rendes közgyűlése.

A boldogok országában.

— A temetők ünnepén. —

A boldogok országa a földön van ugyan, de lakói már nem földiek. Ahhoz, hogy ebbe az országba eljussunk sok-sok földi kint és boldogtalanságot kell átszenvednünk s mikor már az élet küzdelmeiben és nyomorúságában megrokkadtunk, eljutunk oda, ahol már nincs földi kín, ahol már nincs semmi. Mozdulatlanság, csönd és béke honol ott kinn s akik oda eljutottak, azok már mind boldogok, koldus és király, mind mind egyformán csöndesek, egyformán boldogok.

A boldogtalan élők elmennek ünnepelni a boldogokat a temetőbe, ahol az ő csöndes boldog országuk elterül.

Viszik ki a virágokat, koszorukat az élet zsbivásárát a csöndes országba s fölveri a néma csöndességet az élők zaja.

Mindenszentek és halottak napján a temető nem a néma csönd és nyugalom helye. A sirok között százával tolong a nép s fölcsírázza az apró halmokat virággal, koszorúval és mécsvilággal.

Amikor ezt a nagy lelkesedést látom a szeretetben, a kegyeletes megemlékezésben, hiába, nem tudom visszatartani a sóhajt: hogy mennyivel boldogabb volna az élők birodalma, ha a sok sok virágból csak egy-egy szílat, a millió mécsláng világából egy-egy szikrát, a nagy szeretetből egy-egy parányit juttatnánk az élőknek is...

A boldogok országát nem röviditenők meg ezzel, de annál gazdagabbá tennők a boldogtalan élők birodalmát, amelyben oly ádázul, oly kegyetlenül, oly szeretetlenül törnek egymásra az emberek addig, míg oda ki nem jutnak a boldogok országába, ahová kivisszük és eltemetjük minden szeretetünket...

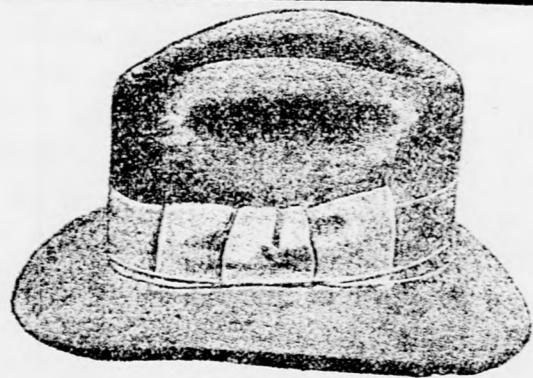
Tegnap, Mindszentek napja alkalmával a róm. kath. plébánia-templomban délelőtt fél 9 órakor esendes mise volt, a melyen részt vettek az összes helybeli tanítézetek róm. kath. növendékei. Délelőtt 9 órakor a honvédujjoncok számára tartottak misét, a kik tegnap tették le a hűségi esküt. Délelőtt 10 órakor ünnepélyes zenémise volt, a melyen az egyházi ének- és zenekar Wehninger József karnagy vezetésével Güttler „Misé“-jét adta elő. A templomban egybegyűlt nagyszámu közönség áhitattal hallgatta egy a misét, mint az ének- és zeneszámokat. Délután 2 órakor ünnepi vecsernye volt, mely után a hívek körmenetben a róm. kath. temetőbe mentek, a hol a szokásos ájtatosságok után a kápolna előtt Prém N. segédlelkész magyar nyelven, Klug György segédlelkész pedig a Kalváriánál német nyelven intézett szép alkalmi beszédet a sokasághoz.

A főgimnázium tanulóifjusága mint minden esztendőben, úgy az idén is felkereste a piaristák kriptáját, ahol az ifjuság énekkara énekelt, majd Hartenstein István és Várad Imre VIII. osztályu tanulók szép gyászbeszédet mondtak az elhunyt tanárok felett. A tanulóifjuság Farkas Ignác kegyesrendi tanár imája után megkoszorúzták az emlékoszlopot, átment a református temetőbe, ahol Nyári Ferenc volt gimnáziumi tanár sírjára helyezték koszorút.

Jágl Ferencnek, az építőmunkások szakszervezete megalapítójának a sírjánál Bergszászi József, Hoff N. és Elmer János tartottak gyászbeszédet, majd a zenekar gyászindulót játszott, végezetül pedig megkoszorúzták a sirt.

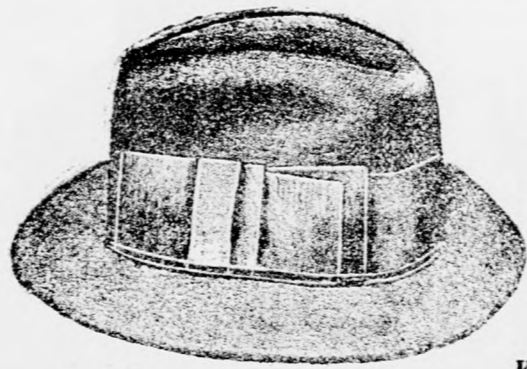
Ma, halottak napján reggel fél 8 órakor esendes misét, délelőtt 10 órakor pedig ünnepi gyászmisét tartottak, melyet szentbeszéd előzött meg. A zenémisét Magyary Pál pápai kamaras végezte fényes segédlettel. Ugyancsak Magyary mondotta a szentbeszédet is, megemlékezvén a halotyakról és szenvedőkről és felhívta a közönséget, hogy áldozzon a tudóveszesek szanatóriuma javára. A közönség a mai ünnepi mise alkalmával is zsufolásgig megtöltötte a tágas templomot.

— Előléptetések a vasutnál. A vasutasok november havi előléptetése alkalmával a nagybecskereki vasuti tisztviselők körében a következő előléptetések történtek: Mihályfi Ferenc a kilencedik fizetési osztály első fokozatából a

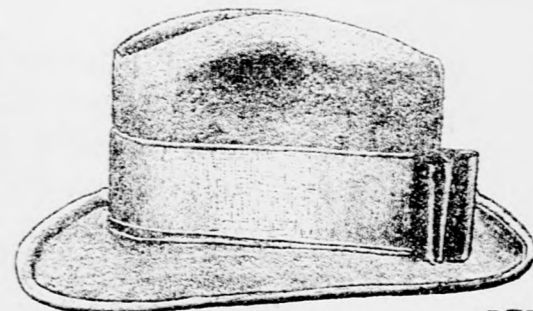
UTOLSÓ
DIVAT

LILA

MINDEN
SZINBEN

KÉK

RESEDA

LIPTAY DEZSŐ, NAGYBECSKEREK

274-5026

nyolcadik fizetési osztály harmadik fokozatába, Till Mátyás pedig a kilencedik fizetési osztály második fokozatából ugyanazon fizetési osztály első fokozatába lépett elő.

— **Áthelyezés.** A vármegye főispánja dr. Kron Jakab központi közigazgatási fogalmazógyakornokot szolgálatátételre a törökbecsei főszolgabíróshoz helyezte át.

— **A munkásgimnáziumból.** A kulturregyesület munkásgimnáziumában ma halottak napja miatt nincs előadás s a legközelebbi előadás esztendőkor lesz, amikor 8—9-ig fizikai, 9—10-ig gazdasági földrajzi óra lesz.

— **A csendőrség köréből.** Somlyai Szilágyi Elemér csendőrszázost szolgálatátételre Nagybecskerekéről a pozsonyi csendőrküldetéshez helyezték át.

— **Az ujoncok esküje.** Az októberben bevonult ujoncok és póttartalékosok tegnap tették le a szokásos hűségi esküt, mely alkalommal a katonák a tisztek vezetésével felekezett szerint a templomokba vonultak istentiszteletre. A róm. kath. plébánia-templomban a katonák számára tegnap délelőtt 9 órakor mondottak misét. Mises után a katonaság a laktanyába vonult vissza, ahol a tisztek lelkes beszédet intéztek a katonákhoz, akik azután letették a hűségi esküt a zászlóra.

— **Halálozás.** Egy fiatal, derék és tehetséges nagybecskereki művész haláláról kell mély szomorúsággal hírt adnunk. Novák Rezső temesvári polgári iskolai rajztanár, néhai Novák J. C. volt helybeli kereskedő fia halt ugyanis meg Temesvárott, ahol tifuszbetegséget kapott s alig nyolc-tíz napi szenvedés után szombaton elragadta a halál, újabb mély gyászba döntve özvegy édesanyját, aki csak tavaly vesztette el férjét. Halála híre mély részvétet kelt egy Temesvárott, mint itt nálunk is, mert a jeles fiatal művésztanárt mindenütt ismerték és szerették.

Novák Rezső Nagybecskereken született 1883-ban. A budapesti középiskolai rajztanárképző tanári oklevelet nyert és már mint növendék felcsillant benne a hatalmas, individuális művészi tehetség. Festményeivel a Nemzeti Szalon egy kiállításán elismerő oklevelet is nyert még növendék korában. Három év előtt Temesvárra jött és mint a polgári fiúiskola rajztanára rövid idő alatt kiérdemelte kartársai becsülését, tanítványai ragaszkodását, barátai tiszta szeretetét. Két hét előtt tifuszban megbetegedett, mely rohamosan elgyengítette az erős fiatal szervezetet. Petőfi-utca 9. sz. alatt levő lakásán gondosan ápolták s igyekeztek a legmesszebbmenő áldozatkészséggel megmenteni a legszebb jövő előtt álló életet. A végzet másként akarta és bár az utóbbi napokban az a hír terjedt el, hogy a beteg már jobban van, szombaton délután meghalt. A polgáriiskola ormára kitétték a gyászlobogót, a tanári testület külön gyászjelentést adott ki, koszorút helyeztek az oly korán elhalt kartárs ravatalára és a temetésen az ifjúsággal együtt testületileg vett részt. A ravatalnál özvegy édesanyja és két huga gyászol. Mint festőművész a modern, fiatal gárda egyik legtehetségesebb tagja vesztett el Novákban, kinek arckép- és genreképi erősen fejlődő invenciót és zsenialitást árultak el. Legutóbb egy Madonnaképen dolgozott a nagybecskereki árvaház számára. A holttestet a belvárosi róm. kath. temető halottakamrájába szállították s innen temették el Temesvárott tegnap délután rendkívüli részvét mellett.

Egy másik halálozásról is kapunk hírt Temesvárról. E hír szerint ugyanis Rajasich György báró folyai birtokos pénteken Csákován rövid szenvedés után meghalt. Halálának híre mély részvétet keltett a csakovai járásban, hol köztiszteletben állott. Rajasich György báró fia volt Rajasich Dániel báró volt temesvári háztulajdonosnak és földbirtokosnak s unokája Rajasich volt karlócazi patriárkának. A közéletben ritkán szerepelt és ilyenkor mindig a hazafias érzelmű szerbek táborában volt. Néhány nap előtt tifuszbetegségbe esett, a mihez csakhamar tüdőgyulladás járult, amely azután csakhamar megölte. Az elhunytat neje, Csávossy Adrienne bárónő és gyermekei kivül testvérei: Rajasich Vladimir báró verőczemegyei és eszéki főispán és Rajasich József báró, a karlócazi érsek jószágkormányzója gyászolják. A megboldogultat vasárnap temették el nagy részvét mellett Csákován.

— **A főispán automobil balesete.** A maga nemében páratlan s könnyen végzetessé válható, de szerencsére baj nélkül végződött automobil baleset történt Botka Béla főispánnal s a vele volt társasággal. Vasárnap délután ugyanis Botka Béla főispán automobiljával Nagybecskerekre igyekezett. Vele voltak az automobilon Lowieser Imre főszolgabíró, Demkó István m. aljegyző és Zsivkovics Bogdán. Oppovánál a Temesben kompon kell átjönni s az

automobil szép csendesen rá is vezették a kompra. Közben azonban az auto fékje elromlott s az automobil nem állt meg, hanem végig szaladt a kompon s elszakítva ennek végén a záró láncot, egyenesen belement a Temesbe. A főispán és társasága szerencsére idejekorán le tudtak ugrani az automobilról s így elkerülték még a hideg fürdőt is, csupán Zsivkovics Bogdán esett bele a Temesbe. A hideg fürdőn kívül azonban neki sem esett egyéb baja, mert hamarosan kiuszott a vízből. Az automobil azután örökre sikerült kihuzni a vízből, úgy hogy még az automobilnak se lett semmi baja. Az automobil baleset híre még az nap széles körben elterjedt s eleinte a nagyított hírek nagy megdöbbenést keltek, de azután örömmel értesült mindenki, hogy a baleset szerencsésen végződött.

— **Utóállítás.** Nagybecskerek város katonagyosztálya ezúton is közhírré teszi, hogy Nagybecskereken a legközelebbi utóállítást folyó hó 5-én reggel 8 órakor tartják meg a Rezső-laktanya tornatermében.

— **Az iskolai gondnokság ülése.** A nagybecskereki állami iskolai gondnokság szombaton délután Menezer Lipót elnöklése mellett ülést tartott, melyen jelen voltak: Balási József, Bánai Jakab, Franz J. L., Haidegger Ödön, Magyar Pál, dr. Mangold Samu, Mayer Rezső, Szegfű Sándor, Wégling István és Baaden Károly, utóbbi ugyanis mint a bizottság jegyzője. A gondnokság tudomásul vette az elnök abbéli bejelentését, hogy a miniszter 5 drb. címtáblát küldött a helybeli állami iskolák részére, valamint, hogy az Eötvös-utcai iskolában a hitoktatással Demkó Rezső, a központban pedig a szabadságon levő Engl Ferenc helyett Neszmérák Imre szerpap bízott meg. Tudomásul vette továbbá a gondnokság az iskola zárszámadását, valamint az 1909/10. évi költségvetést is és Mayer Rezső gondnoknak buzgó munkájáért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Ezután az igazgatók előterjesztették a beiratások eredményéről szóló jelentéseket. E szerint a központi iskolába beiratkozott 955 tanuló (644 fiú, 291 leány), amely szám az egyes osztályok között a következőképp oszlik meg: I. A) fiú oszt. 51, I. B) fiú 50, I. C) fiú (Magyar-utca) 57, I. leány 62, II. A) fiú 50, II. B) fiú 48, II. leány 57, II. vegyes (Magyar-utca) 46, III. A) fiú 70, III. B) (Magyar-ut.) 58, III. C) 60, IV. A) fiú 74, IV. B) fiú 74, IV. leány 52, V—VI. fiú 80, V—VI. leány 48 tanuló. Az Eötvös-utcai iskolában: I. fiú oszt. 46, II. fiú 51, III. A) fiú 51, III. B) fiú 52, IV. fiú 60, I. vegyes (Tomaseváci-ut) 48, II. vegyes (ugyanotti) 54, III—IV. leány osztály (Juranics-utca) 46. Összesen tehát 411 tanuló (301 fiú 110 leány). A tantestület az V—VI. fiú osztály kettéválasztását javasolja, mivel ezen osztályban a tanulók száma 80-ra szaporodott. A gondnokság ehhez hozzájárul és ezenkívül Szegfű Sándor, Bánai Jakab és Wégling István hozzászólása után elhatározza, hogy még egy párhuzamos IV. osztály felállítását is fogja kérni. Minthogy a városi hatóság a gondnokság többszöri megkeresésének figyelmen kívül hagyásával a Bonnáz-utcai aszfalt, vagy faburkolat helyett keramittal köveztetni ki, meg fogják keresni a rendőrséget, hogy állandóan rendőrt állíttasson oda, aki egyrészt a gyermekek közbiztonsága, másrészt a nagy zaj elkerülése végett szigorúan arra fog ügyelni, hogy a kocsik és járművek csak lépésben hajtsanak. Hasonló megkeresést fog intézni a városhoz a zárdaiskola igazgatósága is. Végül a gondnokság Fritz Miklós másodoszloga fizetésének 35 koronára való emelése iránt tesz előértesítést és tudomásul veszi, hogy 64 szegénysorsu fel lett mentve az 50 fillér beirattási díj fizetése alól.

A meghülés

az az ajtó, amely a komoly betegségeket bebo-csajtja, de a Scott-féle csukamájolaj Emulsio becsukja az ajtót, még mielőtt a betegség oda beférközhessen.

A Scott-féle Emulsio

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét (a halászt) kérjük figyelembe venni

tisztaságával, emészthetőségével és gyógyító erejével nagy hírnévre tett szert.

Orvosok, szülésznők, szülők és betegek ajánlják mindennemű torok-és mellbajoknál, mint az egészség megbízható támaszát. 852,9)–7,2

A SCOTT-féle EMULSIO a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 kor. 50 fill.

Kapható minden gyógyszertárban.

— **A városi munkák.** A városi munkákra kitűzött árlejtés alkalmával a kőműves munkákra Horváth János, az épületfa szállításra vonatkozólag pedig az Engel Sámuel cég ajánlatát fogadta el a város.

— **Az oppovai gazdaszövetség közgyűlése.** A nagybecskereki oppova—budzsáki gazdaszövetség szombaton délelőtt tartotta meg rendes évi közgyűlését Pánics Dániel városi tanácsnok elnöklésével. A közgyűlésen elfogadták az 1909. évi zárszámadásokat, a melyek szerint az összes bevétel volt a folyó évben 26 122 kor. 59 fillér, a kiadás pedig 21.187 kor. 95 fillér. Ezután a választásokra került a sor. Igazgató lett Kozlovacski Vitályos, helyettes-igazgató Mirkov Jóca. Igazgatósági tagok: Sztaics Rada, Gardinovacski Nikola, Martinov Milivoj, Kozlovacski György, Gardinovacska György és Isztrat Gy. Péntz. Zeminszki György, felügyelőbizott. tagok pedig Vorgity Péter, Martinov Szava és ifj. Gyukics Zsiva.

— **Régi leletek Eleméren.** Erdekes és rendkívül tanulságos kutatásokat tartottak szombaton a szomszédos Eleméren. Streitmann Antal főgimn. tanár és Mirkov Iván dr. tb. megyei aljegyző ugyanis szombaton délután Alexich Bogolyub megyei állévtárolás kalauzolásával kimentek a Németelemer község határában fekvő dombokhoz, ahol ásást rendeztek. Rövid három órai munka után mintegy másfél méternyi mélységben már különféle rendkívül érdekes cserép és kőedény-darabokra akadtak, amelyek valószínűleg még az avarok korából származnak, akik itt hosszabb ideig táboroztak. A talált régiségeket most szabakszerűleg meg fogják vizsgálni.

— **Tanítógyűlés.** A „D. M. T. E.” zombolya—nagykikindai fiókköze folyó évi november hó 11-én délelőtt fél 10 órakor tartja rendes őszi közgyűlését Kistószegen a községi elemi népiskola felső osztályu tantermében, mely ülésre a tagokat és tanügybarátokat ezúton hívja meg az elnökség. A gyűlés ideiglenes tárgysorozata: 1. Gyakorlati tanítás a III—IV-ik osztályban, tartja Hollinger József közs. isk. igazgató. 2. Elnöki megnyitó. 3. Hitelesítő, hírlap-tudósító, számvizsgálók kiküldése. 4. Új tagok felvétele s a névjegyzék helyesbítése. 5. A tavaszi ülésről az őszi ülésre elhalasztott előadás. „Az ifjúsági egyesületekről”, tartja Leblank Lajos szenthuberti iskolai igazgató. 6. „Gábel-féle írva-olvasás tanítási módszernek bemutatása” Gábel Jakab fő- és székvárosi tanító által. 7. A zombolyai nagygyűlés által hozott határozatok tárgyalása, még pedig a Délvidéki Tanügy 9. sz. és közölt II., IV., VII. sz. 2. p. és XVI. 1. pontok. 8. Értekezés a pedagógia köréből, tartja: Reck Ottó állami iskolai igazgató. 9. Pénztárosi jelentés. 10. Elnöki megnyitó. 11. Esetleges indítványok. 12. Az ülés berekesztése. Fél 9 órakor választmányi ülés. Az elnökség a tagokat, kik a gyűlésen részt vesznek s a szenthuberti állomásra érkeznek, jövetelüket, illetve érkezésüket Hollinger József kistószegi igazgató-tanítónak levelező lapon jelentésk be, hogy kellő számu kocsikról gondoskodhasson.

Minden anya érdeklődik a „SCOTT-féle EMULSIO” iránt, mely lapunk hasábjain most sokszor ajánlatik. Ez egy híres csukamájolaj készítmény, melyet gyermekek előszeretettel vesznek be és mely nekik minden esetben, melyben eddig közönséges csukamájolajat használtak, gyors és biztos segílyt nyújt. Kapható minden gyógyszertárban.

Színház.

* **Az utolsó előadások.** Rövid egy hónapi élet után a tegnapi nappal ismét elcsöndesedett a színház s tavaszig csak a pókok szövögetik benne hálójukat. Lezajlottak az utolsó előadások s meg lehet állapítani, hogy kisebb hibáktól eltekintve a közönség meg volt elégedve a szintársulattal, viszont az igazgató sem panaszkodhatik a közönségre, mert majdnem mindig telt háza volt. Az utolsó négy előadást, amelyről a kettős ünnep miatt csak most számolhatunk be egyszerre, szintén nagy közönség látogatta, különösen a vasárnapot, amikor Buridán számára ment zsufolt ház előtt. Szombaton Sulamithot adta a társulat, vasárnap délután a Kis szökevényt, hétfőn este pedig utolsó előadasként az Aranylakodalmot került színre. Mindanegy előadás elég jó volt, de különösen Sulamith és Buridán számára előadását kell kiemelnünk. Az utolsó előadásokban a társulat összes tagjai részt vettek s játékkukkal jó emléket hagytak itt magukról. A társulat tagjai egyébként ma reggel utaztak el Zomborba, ahol holnap kezdik meg az előadásokat.

TÁVIRATOK

A válság.

Budapest, nov. 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A politikai helyzetben még mindig a kooperáció eszméje van előtérben s ez irányban folyik a vezető politikusok munkája. A jelek arra vallanak, hogy nincs kizárva a kooperációs kormányzás lehetősége, mert a függetlenségi párt nagyrésztében is meg van a hajlandóság arra, hogy a kooperációs kibontakozást támogassa.

A válság egyéb eseményei közül a keresztényszocialista párt megalakulását kell kiemelni, amely vasárnap történt meg. A pártelnökséget Szapáry Pál gróf vállalta el, aki mindjárt ki is fejtette programját, amely az ismert keresztényszocialista programm.

Ugyancsak vasárnap volt a debreczeni bankgyűlés, amelyen 39 függetlenségi képviselő vett részt. Justh és Holló táviratilag mentették ki magukat. Nagyobb hatása a bankgyűlésnek nem volt.

Mai tudósításaink a válság eseményeiről a következők:

Aehrenthal a királynál.

Budapest, nov. 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, akirály Aehrenthal gróf közös külügyminisztert tegnap hosszabb külön kihallgatáson fogadta.

Andrássy Gyula Budapesten.

Budapest, nov. 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Andrássy Gyula gróf belügyminiszter ma Budapestre érkezett, hogy részt vegyen a holnapi minisztertanácson.

Wekerle bécsi utja.

Budapest, nov. 2. (A „Torontál“ eredeti táv.) Wekerle Sándor miniszterelnök, ki jelenleg még dánosi birtokán tartózkodik, csak a hét végén utazik Bécsbe, hogy jelentést tegyen a királynak a kibontakozásról.

A holnapi minisztertanács.

Budapest, nov. 2. (A „Torontál“ eredeti táv.) A politikai világ nagy érdeklődéssel tekint a holnapi minisztertanács elé. 67-es forrásból eredő jelentések szerint a holnapi minisztertanácson valószínűleg megállapíthatják, hogy a kooperációs kibontakozás dolgában a megegyezés lehetséges, még pedig úgy, hogy az eddigi kormány megmaradna s a függetlenségi párt mérsékelt része az alkotmánypárttal és a néppárttal együtt működne, Justhék pedig kivonulnának.

Az intéző-bizottság ülése.

Budapest, nov. 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint politikai körökben beszélnek, Kossuth Ferenc a függetlenségi párt intéző-bizottságát csak abban az esetben hívja össze, ha a holnapi minisztertanácson létesül alap a kibontakozásra. Ha ez az alap nem lesz meg, akkor egyelőre nem hívja össze az intéző-bizottságot, ha pedig az alapot megteremtik, akkor az intéző-bizottság másnap, csütörtökön tart ülést.

A kooperáció.

Budapest, nov. 2. (A „Torontál“ eredeti táv.) A kooperációs kibontakozás ügye a jelek szerint meglehetősen kedvezően áll, mert a függetlenségi párt mérsékelt része rokonszenvesen fogadja a tervet. Ez a rokonszenv megnyilvánul a függetlenségi párt hivatalos lapjában is, amely a válság eseményeivel foglalkozván, azt írja, hogy abban az esetben, ha a kisebbség közeledik a függetlenségi párthoz, el tud képzelni egy olyan szituációt, amelyben a parlamenti majoritás és a kormányképes kisebbség mindenesetre szigorúan kör-

vonalozott határokon belül bizonyos ideig együtt működhetnek.

A halottak emléke.

Budapest, nov. 2. (A „Torontál“ eredeti táv.) A fővárosban a szokásos ünnepélyességgel és kegyelettel ülték meg tegnap a halottak emlékét. A kerepesi-uti temetőben sok ezernyi közönség járt. Különösen nagy közönség volt Kossuth Lajos sírjánál, ahol megjelent Kossuth Ferenc is és hatalmas babérkoszorút helyezett atyja sírjára. Megkoszoruzta becsületes kiséretében a sirt a függetlenségi párt is. Ugyancsak tegnap leplezték le Tóth Bélának, a kitünő írónak sír-emlékét is.

A Haverda-ügy tárgyalása.

Budapest, nov. 2. (A „Torontál“ eredeti táv.) Mint Szabadkáról jelentik, Haverda Mariska és társai bűnügyének a tárgyalását ma folytatták. A mai délelőtt János kiállításával telt el, aki ismétli a vizsgálóbíró előtt tett beismerő vallomását.

Leégett gőzmalom.

Budapest, nov. 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Nagy tüzvész pusztított tegnap a fővárosban. A fővárosnak egyik legnagyobb gőzmalma, a Hungária gőzmalom, ismeretlen okból ugyanis kigyuladt s néhány óra alatt teljesen leégett. A kár 1,300.000 korona. A gőzmalom teljesen üzemképtelen lett s 500 munkás maradt kenyér nélkül.

Határidő üzlet.

Budapest, nov. 2. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (novemberre)	28 02 — —
Buza (áprilisra)	23 24 — —
Roza (novemberre)	20 22 — —
Zab (novemberre)	15 16 — —
Tengeri (novemberre)	13 62 — —

Közgazdaság.

A torontálmezei szövetkezetek szövetségének kongresszusa.

A torontálmezei hitelszövetkezetek Poroszkay Béla lelkes fáradozása következtében ezeltől két évvel megalakították a torontálmezei szövetkezetek szövetségét. A szövetség két évi fennállása óta már sok üdvös munkát fejtett ki s hogy hívatása magaslatán áll, arról tanúságot tesz az október hó 31-én Nagyszentmiklóson megtartott szövetségi kongresszus is, melynek lefolyásáról az alábbiakban adunk ismertetést.

A kongresszuson megjelentek: Poroszkay Béla szöv. elnök, Marton Andor szöv. alelnök, Horváth János, az orsz. közp. hitelszövetkezet aligazgatója, Meskó Pál, a Magyar Gazdaszövetség titkára, Hadfy Károly főszolgabíró, Gjermanovics A., a szerb szövetkezetek szövetségének igazgatója (Zágráb), Sziklássy István urad. felügyelő, Lukácsy Imre földm. isk. igazgató, Agoima Miklós gk. szerb és dr. Petrovics Emil rk. plébánosok, továbbá Martinovics Joca takarékp. igazgató, dr. Martinovics Endre ügyvéd, Krewrath Károly tb. főszolgabíró, Kerndli István, Kemény János segéd-tanárak, Kaufmann István, Fodor Emil, Götz Jakab, Kiry János és számos helybeli és vidéki kisgazda.

A kongresszust délelőtt 9 órakor nyitotta meg Poroszkay Béla, a szövetség elnöke. Megnyitó beszédében üdvözölte a megjelent vendégeket s a szövetkezetek kiküldötteit, majd röviden vázolta a szövetség eddigi tevékenységét s végül felkérte az előadókat, hogy előadásukat megtartani sziveskedjenek.

Az első előadást Gjermanovics A., a szerb földmivelők szövetségének igazgatója tartotta a szövetkezeti földhasználatok körül szerzett tapasztalatokról. Utána Lukácsy Imre, a nagyszentmiklósi földmives iskola igazgatója tartott előadást a helyes gazdálkodás gyakorlati elveiről. A harmadik előadást Kaufmann István tartotta a szövetkezetek feladatairól. Mindhárom előadót a nagyszámú hallgatóság tanulságos előadásaiért lelkesen megjelönte. Az előadások után eszmecsere fejlődött ki, melynek

keretében érdekesen szólaltak fel a budapesti vendégek, Horváth János és Meskó Pál.

A kongresszus déli 12 órakor ért véget s utána társas lakoma következett, melyen az első felköszöntőt Poroszkay Béla mondotta a szövetkezeti ügy jelen volt három kiváló apostolára, Meskó Pál, Horváth János és Gjermanovics Antalra. Ezután Hadfy Károly Poroszkayt élte, Horváth János a kongresszus előadóját, Meskó Pál Marton Andort, ez pedig Hadfy Károlyt és Lukácsy Imrét. Fölszóltak még dr. Petrovics Emil plébános, Kaufmann István és Gjermanovics Antal.

Ebéd után kirándult a társaság a földmives iskola telepére, ahol Lukácsy Imre és a tanári kar igen tanulságos kalauzolója mellett megtekintették a vendégek a minden irányban kitünően vezetett és mintaszerűen berendezett intézetet. Ezután következett a program utolsó pontja, a nagyszentmiklósi sörgyár megtekintése. Itt Müller Mór igazgató mutatta be a gyár berendezését, végül pedig lekötölező szívséggel vendégül látta a társaságot egy kis kóstolóra. Az esti vonatokkal azután a vendégek hazautaztak.

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Serravallo
quina bora vassal.
 A bécsi 1906. évi egészségügyi kiállításon állami díjjal és aranyéremmel kitüntetve.
 Erősítő szer: gyöngéledők, verszegények és lábbalozó betegek számára.
 Étvágygerjesztő, idegerősítő, vérjavító szer.
 Több mint 6000 orvos elismerése.
J. SERRAVALLO, és és kir. udv. szállító Triest-Barcola.
 Kapható minden gyógyszerárban. 1/2 literes palack K. 2.60, 1 literes palack K. 4.80

987. kir. végreh. sz. 1909.

977-1.1

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. és 120. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az antalfalvai kir. járásbírósnak V. 739—21/1907. sz. végzése által Papits Misa és Társa jarkováczi lakos, valamint a többi alap és felülfoglaltatók javára 50 kor. és 6%, kamatai, 1/2% váltódíj, eddig összesen 236 kor. 50 f. perköltés, 2 kor. 40 fill. árverés kitűzési követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 1751 koronára becsült többrendbeli zálogjogilag bekebelezett követelések és magán ügyfeleknél kintlévő követelésekből álló ingóságok, nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek az antalfalvai kir. járásbírósnak Polg. V. 739/1907. sz. kiküldést rendelő végzése folytán Jarkovácson a község házában leendő eszközölésére 1909. évi november 9-ik (kilencedik) napjának d. e. 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t.-c. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kntalfalván, 1909. évi október 23.

Gunics Béla.

kir. bir. végrehajtó.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller
 póttelek
 egy régióknak bizonyult háziszere, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvénynél, oszónál és meghűléseknél.
 Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossággal legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
 Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz“
 Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

980-246

ARATÓGÉPTULAJDONOSOK FIGYELMÉBE.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy

Mc Cormick Harvesting Maschine Company
Chicagói Aratógépgyár

engedve a Torontálmegyei gazdasági egyesület kívánságának, kizárólagos vezérképviselőt

Torontálmegye egész területére

a zombolyai és csenei járások kivételével reám ruházta. Az ilyformán nyert új területen kiküldött szerelőm által a tél folyamán teljesen ingyen és költségmentesen Mc Cormick gyártmányú aratógépeken, bárhonnan is szereztettek azok eddig be, következőket végeztetem:

1. A gépek felülvizsgálatát és javítását, melynél a tulajdonos csakis az igazgatóság által kiadott tartalékrész-árjegyzékben szigorúan megszabott árak szerint fizeti a szükséges alkatrészeket.

2. Ha alkatrészek a javításhoz szükségeltetnek, a szerelő első útja alkalmával azokat feljegyzi és másodszor is teljesen ingyen küldöm ki a javítás végzésére.

3. Tanfolyamok tartása által kioktatom az aratógépek kezelésével megbízandó embereket, ha arra bármily oldalról fel lesznek szólítva.

Ha szerelőm felülvizsgálat alkalmával a gépek hanyag kezelését avagy elraktározását észleli, úgy köteles azt nekem jelenteni; az ily szerelői jelentés másolatát a géptulajdonosnak megküldöm.

Kérem ennél fogva azon t. géptulajdonosokat új területemről, kik Mc CORMICK aratógéppel bírnak, hogy egyszerű levelező-lapon nekem azt jelentsék, hogy azokat lajstromomba felvehessem.

Egyben bátor vagyok még a t. c. gazdaközöniséget figyelmeztetni, hogy ügynökök, ismerve rendszeremet, magukat szerelőmnek kiadva, javítás ürügye alatt jelentkeznek rendelések gyűjtésére, kérem az ily egyénekké, kik a gazdához címzett és általam aláírt levéllel magukat nem igazolják, szóba nem állani.

A midőn még vállalatomat a t. gazdák nagybecsű figyelmébe ajánlom, kérem szíves támogatásukat.

Teljes tisztelettel

Braun Armin

Mc. Cormick és Hofherr és Schrantz vezérképviselője

Nagybecskerek.

953-3.2